

DEO DUCE
MEDITATIO S. EVANGELII
FERIAE TERTIAE
NATIVITATIS
CHRISTI
Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot ad uberiorem textus, cùm opus est, explicatio-
nem, decisione, & Heterodoxorum refutationem.

QUAM

In Regia Aboensi Academia.

P R E S I D E

DN. A E S C H I L L O P E T R E O
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subiicit in Auditorio Majori horis solitis

Ad diem 2. Maii Anni 1649.

ANDREAS ADAM GEORGII F.

A. *Prof. L. 2. de voc. gent:*

Licet innumoris sanctis suis donet virtutem, perseverandi usq; in finem divina protectio:
â nullis tamen auferat quod ipsis repugnet ex ipsis ut in omnibus studiis eorum,
atq; conatibus semper inter se vele & nolle decerteret.

B. *Cryf. Hom. 87. in Iohan.*

Mos nobis est ut verissimi esse videamur nostrum non recusare testimonium; quod si
nos facimus; multò magis ille qui ex spiritu scribebat quod & alii Apostoli
prædicabant.

A B O Æ.

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1649.

Admodum Reverendo, Praclarissimo & Exellentissimo in Christo Patri,

Dn. M. ANDREÆ JO-
HANNIS Prytz/

Inclytæ Diæceseos Lincopensis, Episcopo & Præ-
suli gravissimo, mæcenati jugi observantiae
cultu devenerando.

UT ET

Reverendis, Praclarissimis & Præstantissimis Viris
Regij quod Lincopiæ est Gymnasij LECTORIBUS
Promotoribus plurimum suspiciendis

Nec Non

Reverendis, Humanissimis & Doctiss: Viris

DN. CLAUDIO IOH. Prytz/ Civitatis
Norcopensis Pastori & Præpos. vigilantissimo.

Dn. M. MAGNO BRUNTONI ROSO-
NIO, Scholæ Norcopens. Rectori dignissimo.

Dn. HAQUINO JONÆ Eccl. in Ecclesia Norco-
pensi verbi Dei Comministro industrio,

Dn. JOHANNI NICOLAI, Scholæ Norco-
pensi. collegæ diligentissimo.

Meditationem hanc in debitæ observantiae signum di-
cat & consecrat

Andreas Adam Ge regij F N.O.
Respondens.

FERIA TERTIA NATIVITATIS CHRISTI.

In Sancte & Summe Laudande Trinitatis Patris, Filii
& Spiritus Sancti Nomine.

Refert Evangelista Lucas cap. 1. Quod Angelus Gabriel annuncians Zachariae sacerdoti conceptionem & nativitatem Iohannis Baptista, verbis usus est: Ne timeas Zacharia, nam oratio tua audita est, & uxor tua Elizabeth pariet filium, quem vocabis Iohannem. Et tibi erit gaudium & latitia, & multi gaudebunt ex ipsius nativitate. Et refert Lucas quoq; quod vicini Zachariae & cognati quando audiverunt quod dominus fecisset magnam misericordiam cum eo, gavisi sint. Scribit Lucas quoq; de nativitate Christi Salvatoris nostri, cuius festum hoc tempore Ecclesia celebrat, quod Angelus Domini illam annuncians pastoribus, dixerit ne timeatis, ecce annuncio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia hodie natus est Salvator Christus Dominus in civitate David. Ostenditur verbis Angeli gaudium ex nativitate Iohannis Baptista ad paucos se extendere, gaudium autem ex nativitate Christi ad omnes homines pertinere. Ideoq; æquum est, ut hodie festum nativitatis ejus celebrantes, ex animo lætemur & exultemus, ac dicamus.

Dies est latitiae in ortu regali Ec.

Oramus etiam Deum, ut hodiernum Evangelium ita meditari queamus, ut cedat in nominis Divini gloriam, nobis in augementum & incrementum doctrina & bonorum operum, in G

E fiduciam & tandem eternam beatitudinem. Dicamus igitur
Pater noster, &c.

E V A N G : Joh. 21. v.18. usq; ad finem.

A Men, Amendico tibi, cum essem junior, cingebas te,
E ambulabis, quo volebas, cum a. senueris, exten-
des manu tuas, **E** alius te cinget, **E** ducet, quo non vis.
Hoc autem dixit, significans qua morte glorificaturus
esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere
me. Conversus Petrus, vidit illum discipulum, quem
diligebat Jesus, sequentem, qui **E** recubuit, in cena su-
per pectus ejus, **E** dixit: Domine, quis est, qui tradet
te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Jesus: Do-
mine, hic autem quid? dicit ei Jesus? Si eum volo
manere, donec veniam; quid ad te? tu me sequere. Exi-
vit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille
non moritur. Et non dixit ei Jesus: non moritur, sed
si eum volo manere, donec veniam, quid ad te? Hic est
Discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, **E**
scripsit haec, **E** scimus, quia verum est testimonium
ejus.

IN recitato textu, refert Evangelist. Joh. quomodo
Christus post gloriosam suam resurrectionem ex mor-
tuis alloquitus sit Petrum, & prædixerit ei captivitatem
& crucifixionem sive mortem crucis, in dicans quam mor-
te Petrus esset moriturus. Ac postea dixerit ei Dominus,
sequere me. Deinde quomodo Petrus videns disci-
pulum quem Jesus dilexit, qui in cena proximus ei assi-
debat, & qui dixit, Domine quis est qui te prodit? Ex
quam-

quâdam curiositate dixerit, Domine quid hic? huic respondit Jesus, dicens, si vellem ipsum manere donec veniam, quid ad te? sequere me. Refert etiam Johannes Evangelista, quomodo sermo exiverit inter fratres, hic discipulus non moritur. Et Jesus tamen non dixit; non moritur, sed si vellem ut maneret donec veniam, quid hoc ad te? indicatur etiam ab Evangelista, quis discipulus ille fuerit, quem Jesus dilexerat, qui proximus ipsi accubuit in cæna, qui dixit qs est qui te prodit, & de quo Petrus dixit, quid hic? videlicet hic discipulus est ipse Evangelista, qui hanc historiam scripsit. Dicit etiam se planè certum esse, de veritate eorum quæ scripsit. Tandem concludit Evangelista librum suum hisce verbis: sunt & multa alia, quæ fecit Jesus, quæ si scribebentur omnia, arbitror, quod nec mundus caperet illos libros qui scriberentur.

Admonemur in hoc Evangelio, observandum esse primum præceptum Decalogi, quod flagitat à nobis obedientiam, in omnibus quæ Deus à nobis exigit, ut sequamur ipsum, faciendo quæ ille imperat, & patiendo quæ ille imponit, sicuti Christus dixit Petro, sequere me. Confirmatur etiam fides nostra de adventu Christi ad extrellum judicium. Excitamus quoq; ad orandum: Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Ut oremus libera nos à malo da nobis felicem exitum ex hac vitâ, quæ curaq; tandem morte moriendum nobis sit.

P A R T E S.

I. *De colloquio Christi cum Petro, de Petro ipso & Sancto Iohanne.*

II. *De rumore sparso ex hoc colloquio, quod Iohannes non esset moriturus.*

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus Deus Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedicat, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

PARS PRIMA.

In quâ meditamur.

I. Quis hic loquatur cū Petro.

Hoc indicat Evangelista Johannes, dicendo JESUM loquutum esse eum Petro. Jesus post suam gloriosam ex mortuis resurrectionem alloquitur Petrum, prædicens ei suum ex hac vitâ exitum pro ut in sequentibus audiemus. Aliquoties Christus loquutus est cum Petro, sed non dum quicquam tale ei significavit videlicet quâ morte esset moriturus. Jam vero post suam mortem hoc ei indicat, quo ipso docet se omniscium esse, & bene scire quid nobis eveniat.

L. C. Christus est omniscius, illum nihil fugit vel latet, non solum in præsenti quid nobis eveniat, sed in futuro quoq;, cognitionem habet, ideoq; verus est Deus'. Deus annunciat futura; Hic Jesus annunciat futura, ergo verus est Deus. Puer ergo qui nobis datus est, & filius qui natus est, verus est Deus, magni consilij Angelus, dux pacis, uti vocatur ab Esai. 9. Commendemus ei vias nostras, præsentia & futura, ille siuti nostra scit omnia, ita etiam novit dirigere omnia nostra in sui nominis gloriam, nostrumq; emolumentum & commodum, licet duriora nobis interdum vaticinetur, & evenire finat, non quidquam mali tamen de nobis cogitat, amat nos tanquam suos cohærcdes beatitudinis cœlestis'. Et ideo etiam

etiam voluit nasci, ut nobis per illum pateret aditus ad coelestia tabernacula. Hic habet curam nostræ nativitatis, nostræ ætatis & discessus ex hac vita. Is animam nostram ad se recipit. Ideoq; Stephanus moriturus huic solum animam suam commendauit. Dicens, Domine Jesu fuscipe animam meam. Latro in cruce dixit, Domine Jesu memor sis mei cum veneris in regnum tuum. Et Christus mox respondit, hodie tecum eris in Paradiso. Quà promissione satis ostendit, se esse Paradisi Dominum, & potestatem habere dandi cui vult gaudia Paradisi.

II. Quid dicat Christus Petro.

Johannes inquit, quod Christus hoc dixerit ei: Amen, a men dico tibi, cum es senior cingebas te & ambulabas quò volebas, cum a senueris extendas manus tuas & alio te cinget, & ducet quò non vis. Hisce verbis indicat Christus Petro quà morte esset moriturus, videlicet: non simplici & naturali morte per morbum aliquem, sed quod morte crucis esset moriturus, quemadmodum Christus ipse obediens fuit ad mortem crucis. Fuit autem hæc oratio Christi Petro sine dubio non grata, omnes enim abhorremus à crudelibus supplicijs. (A)

L. C. Deus interdum dura & non placentia loquitur nobiscum, unde tamen non collendum est, eum propterea esse nobis iratum, aut nobis mala cupere. Sed est nihilominus charissimus pater. Neq; etiam parentes carnales semper blanda filiis loquuntur, nec propterea animus illorum, ab illis est ab alienatus. Cum ergo audimus nobis instare aliquid infortunij, calamitatis & tribulationis, simus æquo animo, non turbetur cor nostrum, neq; formidet, sed credamus in

Deum

Deum, qui onera nobis imponit, ille juvabit nos, est enim fidelis, non finens nos tentari supra vires, sed faciens cum temptatione finem bonum. 1. Cor. 10. Et David in Psal. Canit 37. Juvenis fui & sensui, & nunquam vidi iustum derelictum aut semen ejus querere panem..

Et paulus inquit, sive vivimus sive morimur, domini sumus; Sic etiam Simeon sciens horam mortis suæ, accepto in ulnas suas puerο Jesu, dixit: nunc dimittis servum tuum Domine in pace sicut dixisti: viderunt oculi mei salutare tuum, lumen ad revelationem gentium & gloriam plebis tuæ Israël.

III. Quare Christus revelave-

rit Petro mortem crucis. Hoc a. dixit inquit Johannes, significans quâ morte glorificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset: dicte ei sequere me. Causa ergo revelationis mortis Petri fuit, non ut turbaret & contristaret Petrum, sed ut eum consolaretur, cum audiret Petrus se morte sua glorificaturum Deum, mortem suam cedere in Dei gloriam inde erigeretur. Non potuit Petr⁹ aliq d ampli⁹ expetere, scivit sibi moriendum esse, nec etiam dubitavit mortem suam fore sibi introitum ad æterna gaudia, hoc autem non scivit quod insignis quædam ad Deum rediret gloria ex ipsius morte. Mors crucis est ignominiosa, sed Christus asserit illam fore gloriosam, per quam gloria Dei illustraretur. Ideoq; Christus hortatur Petrum ne grave ducat sequi se, sequere me inquit, hoc est morere, libenti animo in cruce, sicut ego mortuus⁹ sum, tibiq; persvasum habeas, hac tua morte te glorificatum Deum, & ego vires dabo omnia ferendi & vincendi, non deficiet fides tua, non superabitur patientia tua

tua, ego vici mundum, non sinam te tentari supra vires,
faciam cum hac tentatione finem bonum, ut perferre
queas'.

L. C. Deus est Deus consolationis, sollicitos nos redit, interdum & tristes nos facit, ut dicamus, tristis est, anima mea usq; ad mortem, non est pax in ossibus nostris, sumus instar puerperæ: verum non relinquit nos solos, sed adest nobis, erigit & consolatur, dicit non relinquam vos orphanos, ego pater orphanorum & iudex viduarum, linum fumigans non extingvam, calamum quasiatum non confringam, nolo mortem peccatoris; sed ut convertatur & vivat; venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos. Dicit nos Deus per ignem & aquam, & reducit nos in refrigerium. Benedictus Deus quotidie, imponit nobis onus sed adjuvat nos in portando.

IV. Quid Petrus dixerit ad

hanc Christi prædictionem de morte sua. Conversus (inquit Johannes) Petrus, vidit illum discipulum quem diligebat Jesus sequentem, qui & recubuit in cæna super petrus eus, & dixit, Domine: quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Jesu, hic autem quid invide patet Petrum scire voluisse fortunam Johannis, discipuli illius qui hoc scripsit, & non contentum fuisse scire quid sibi accideret, licet hoc satis fuisse. (Quæst. I.)
(Quæst. 2.)

L.C. Natura nostra hac Petri interrogatione depingitur. Plus sumus solliciti de alijs quā de nobis ipsis, quarimus & interrogamus de aliorum fortuna, an alijs sint divites, an alijs sint potentes & ex aliorum felicitate, sāpē invidiam contrahimus. Sumus etiam inquisitores rigidi in alio-

tum vitia. Habemus proh dolor ipsi in oculis nostris trabem & tamen festucam ex oculo proximi eximere laboramus^o. Verum prius eximenda trabs ex oculo nostro, & postea opera danda, ut eximamus festucam ex oculo proximi. Necconvenit in aliorum fortunam aut succellum inquirere. Simus nostra sorte contenti, feramus nostrum onus. ita Christus dicit in hoc Evangelio, Petro de Johanne solito: si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.

SECUNDA PARS.

Postquam commemorasset Johannes, quomodo Petrus curiosius quæsi verit de Johannis statu, quid ipsi eveniret, dicens: quid de hoc fiet, & Iesus responderit, hoc nihil ad Petrum, pertinere, si velit Iohannem manere, donec veniat, sequere tu me: jam quomodo hinc rumor quidam sparsus dicit, de quo in hac parte agemus.

In quā meditamur:

I. Inter quos rumor sit sparsus.

Rumor hic sparsus est inquit Johannes inter fratres. Illi autem fratres fuerunt discipuli Christi, quiq; Apostoli fuerunt, videl: Petrus, Jacobus, Nathanaël, Matthæus, Thomas &c: Hos vocat Johannes suos fratres, non tam, ideo quod essent populares, sed multò magis quia erant fratres in fide in Christum, uti etiam ideo, quod essent condiscipuli & collaboratores in vinea Domini.

L. C. Jucundum est fratribus nomen, videl: quia quandam cognitionem secum hæc appellatio adfert, tum q;d etiam æqualitatem inter collegas, & ejusdem officij homines innuit, ut nos non præferamus alijs, alias patiamur,

nemini invideamus, omnibus bene cupiamus, sicuti boni
fratres se invicem tolerant, alterius felicitatem libenter
cernunt, etiam promovent, frater fratrem defendit, &
quidem propter communem sanguinis originem. Hinc
argumentatur Deus ipse apud Malach. secundam esse
fraternam charitatem. Nunquid non pater unus omni-
um nostrum? Nunquid non Deus unus erexit nos?
Quare ergo despicit unusquisque; vestrum fratrem suum,
violans praeceptum patrum vestrorum? Malach. 2. v. 10.
Eodem modo adhortatur Paulus suos auditores Ephesios,
ut digne ambulent vocatione quae vocati sunt, eum
omni humilitate & mansuetudine, cum longanimitate,
supportantes invicem in charitate, solliciti servare uni-
tatem spiritus, in vinculo pacis, unum corpus unus spiritus,
una spes vocationis, unus Deus, una fides, unum baptismus,
unus Deus & pater omnium, qui super omnes, &c. E-
phes. 4. v. 1. & seq.

II. Quis hic rumor fuit? Ru-

mor hic fuit. Hic discipulus non moritur. Quod au-
tem falsus fuerit hic rumor, & sine ullo fundamento, o-
stendit Iohannes Evangelista, dicens: Et Iesus non dixit
ei, non moritur, sed sic dixit, si vellem, ut maneret, donec
veniam, quid hoc ad te? Quibus verbis Evangelista, satis
clare & aperte refutat istum errorem de se ipso, quasi non
esset moriturus. Producit autem yba Christi, quae etiam
superius retulit, quae haec fuerunt: si volo eum manere,
donec veniam, quid hoc ad te? (Quaest. 3.)

L. C. Manifeste discimus quantum damnii secum habe-
at superficialis perfunditoria verbi Dei auditio, vñz. quodque;
falsa interdum nobis imaginemur, quasi vera, & quasi
ipsum verbum Dei, & inde quædam concludamus quæ

Vera non sunt. Atq; ita peccatum committimus contra octavum præceptum, quod monet ut vera proferamus, veritatem secessemur, non mentiamur. Ideoq; diligenter attendendum concionibus & lectionibus verbi Dei: Beati inquit Christus, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Graves enim errores oriuntur ex negligentia verbi Dei auscultatione. Historia passionis Christi ostendit, quomodo Christus accusatus sit quasi dixisset se destrueturum templum Hierosolymitanum, illud quidem ex superficiali verborum hujus auscultatione, intellexerunt perperam de ipsis templi Hierosolymitani destructione, qd Christus dixit de corporis sui destructione sive morte.

Et ex his Christi verbis de Johanne Evangelista, si volo cum manere donec veniam, non recte perceptis, error sparsus est, de Johanne Evangelista, quod non es set moriturus, sed victurus, usq; ad extremum judicium. Qui error late sparsus est, ideoq; verbum Dei Sedulò audiendum & attentè percipiendum, alias venit infernalis illa avis, diabolus, & vel totum verbum aufert, vel aliquam ejus partem, vel alium affingit intellectum. Id quod sedulò cavere oportet.

III. Quæ historiæ hujus de colloquio Christi cum Petro, & de hoc rumore, ut etiam totius hujus Evangelicæ historiæ, nec non reliquorum trium Evangelistarum obsignatio & clausula...

Hic est inquit Johannes, ille discipulus qui testatur de his, & qui hæc scripsit, & scimus quod ejus testimonium verum sit. Sunt & alia multa quæ fecit Jesus, quæ si scriberentur omnia, non existimo mundum posse capere illos qui scriberentur libros. His verbis S. Johannes testatur de illis quæ ipse scripsit in hac tota sua Evangelica

ca historia, etiam de Evangelicis historijs Mattæi, Marci & Lucæ, quod illorum testimonium de dictis & factis Christi, verissimum sit. Non negat autem & reliquos Evangelistas, plurima omisisse, ex ijs quæ fecit Iesus, interim hoc asserit, quod hæc quæ scripta sunt, sufficient ad hominis salutem. Et quod si plura fuissent scripta, à mundo, ab hominib, omnia ita diligenter legi, haud fuisset possibile, siquidem rerum & verborum multiudine turbarentur. (B)

L. C. Sacra scriptura est verissima & perfectissima. Verissima est, siquidem Johannes ipse testatur de tota scriptura, præsertim N. Testamenti, siquidem ille diutissime post omnes alios Apostolos vixit, omnesq; libros Apostolicos vidit, & his omnibus testimonium præbet, dicens: scimus quod testimonium ejus verum sit. Ergo nullatenus dubitandum de veritate sacræ scripturæ.

De perfectione Sacræ script. fert Johannes apertissimum testimonium quando præcisè negat, opus fuisse ut plura scriberentur. Et Apocalypsin suam ita claudit. Contëstor omni audienti verba libri hujus: si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis, diminuerit de verbis libri prophétæ hujus auferet Deus partem ejus, de libro vitæ, & de civitate sanctâ, & de his quæ scripta sunt in libro isto.

OMnipotens æternè Deus, Christe Fili Dei, concede quæsumus, quæ präcipi, ut te vocantem nos sequentes, agamus quæ sunt munera, & vocationis nostræ & patienter feramus quæ cunq; eveniunt mala, per te Dominum nostrum, qui viris & regas cum Patre & Spiritu sancto; Deus unus per omnia seculorum, AMEN.

Benedictio & Claritas, & Sapientia, & gratiarum actio, & honor, & virtus, & fortitudo DEO nostro in secula seculorum, Amen., Apocal. 7: 12.

QUÆSTIONES.

1.
AN Christus reliquos discipulos non dilexerit,
sed Johannem tantum? Neg:

Loquitur n. Johānes de peculiari quadam dilectione
qua Johannem complexus est CHRISTUS, non præferens
Johannem reliquis discipulis vel alijs hominibus fidelib,
in negotio æternæ salutis, sed fuit quædam alia peculiaris
causa ob quam Christus Iohānem dilexit, quam Iohānes
ipse nō indicat. Augustinus inq; Petrus plus dilexit CHRISTUM
ut sciens interrogat qui dicit: Diligis me plus his?
Videtur ergo melior qui plus quam qui minus diligit CHRISTUM.
Item videtur melior, qui plus, quam qui minus diligitur
a Christo, & anteponitur Iohannes Petro Quod
si conferendo ad invicem quæritur, quis de duobus me-
lior est, an qui minus diligit CHRISTUM, & ab eo plus diligitur,
an quem minus diligit CHRISTUS cum ipse plus eum
diligat? Dubia est responsio, videtur quidem qui plus di-
ligit CHRISTUM: melior. Quem plus diligit CHRISTUS: fe-
licior. Et est manifesta misericordia sed occulta justitia,
minus diligens eum a quo plus diligitur, & plus eum a
quo minus diligitur.

2. Quomodo potuit Iohannes recumbere in
sinu Iesu in cæna? Resp:

Johannes Loquitur secundum morem illius tem-
poris in convivijs usitatum, siquidem in sumendo cibo,
protensi recumbebant humi, seu in pavimento lectis in-
strato, ita vt quasi circulum quendam facerent capitibus
quidem semper introrsum ad epulas, pedib, vero extror-
sum porrectis. Quare semper sequens in priori sinu
recum-

recumbere videbatur, dum caput ejus quasi incumbebat pectori superius accumbentis.

3. An opinio de Johanne redituro ante extremum judicium, cum Elia & Enoch ad antichristum oppugnandum, certo nitatur fundamento? Neg.

Testatur Euseb. lib. 3. cap. II. Johannem fuisse mortuum.. Et Irenæus lib. 3. cap. 3. Testatur Johannem usq; ad Trajani tempora pervenisse.

Orta a. est ista opinio de Johanne redituro ex Apoc. 10. ¶. II. Oportet te iterum prophetare populis, & gentibus, & lingvis, & regnis cum regibus multis. Et Apocal: II, ¶. 3. Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt dies mille &c: Induti saccis. Verum hoc est completum re ipsa in Johanne: Nam paulo post ab exilio reversus est Ephesum, & iterum docuit Ecclesiæ CHRISTI ut prius. Deinde pertinet ad continuationem totius ministerij usq; ad finem mundi, semper aderunt aliqui pij monitores. Docet autem adhuc idem Johannes varios populos, gentes, lingvas, & reges multos, dum doctrina de CHRISTO secundum Johannis Evangelium ubiq; docetur in omnib; lingvis. Loquitur Johannes & clamat quotidiè in auribus regum, in familijs principum, inter omnes nationes & populos. Tanta est Dei bonitas, Ecclæsiæ luce nunquam defunt pij monitores.

De adventu Eliæ ante Christum, q.d Malachias Propheta scribit, id de Johanne Baptista interpretatur Angelus Gabriel, Luc. 1. Et Christus Matth. 11. & 17. Marc. 9. Luc. 9. Falso igitur ex hoc Malachiæ dicto vulgus opinatur, ipsum Eliam unâ cum Johanne & Enoch ante extremum diem redi-

rediturum & AntiChristi errores refutaturum esse.

Quod attinet ad Enochum qui fuit septimus ab Adam doctor & gubernator Ecclesiæ DEi ante diluvium, ab ipso DEO vivus cum suo corpore in cœlum traductus Anno Mundi 987, Anno 57. post mortem Adæ Gen. 5. Qui ante translationem placuit DEO. Hebr. ii. Cujus concionum particula de extremo judicio recitatatur in Epistola iudæ: Quia Syrach. cap. 44. scribit illum translatum esse ut doceret gentes: Sumserunt aliqui occasionem fingendæ fabulæ de corporali reditu Enoch ante extremum judicium concionaturi cum Elia & Iohanne contra Antichristum.. Sed Syracid. hoc solum monet, Enochum sua migratione in cœlum, gentes de immortalitate & vita secutura docuisse.

Per duos ergo testes nō intelliguntur Elias & Enoch sed veri doctores. Duo sunt hoc est pauci numero, sed sufficietes ad hoc officium. Docebunt fassis induiti, hoc est humili specie, docebunt per annos tres & dimidium, hoc est tempore à Deo præfinito, nec quisquam eos interea reprimere poterit.

Talis fuit etiam Lutherus qui cum esset eloquentia affluentissimus, in sensibus profundissimus, in interpretatione atq; intelligētia scripturarum divinarum subtilissimus, copiose inveniens, & copiosius eloquens, omnem adversariorum impetum & totius orbis odium foriſſimo pectore sustinuit & tanquam murus aheneus constituit immotus, omni contempto periculo.

